

Synlighed, trivsel og frihed

Det er ikke for meget at sige, at der er fokus på universiteterne i disse år. Ambitiøse planer skyder frem, uddannelsesmål bliver sat, og politikerne placerer forskning og innovation i centrum for fremtidens økonomiske udvikling. På Det Teologiske Fakultet stiller det krav til, at vi er et spændende sted at studere og en attraktiv arbejdsplads.

Af Carsten Riis

Profilering

En målrettet indsats inden for vores kommunikation og synliggørelse har nu været i gang i et års tid. Resultaterne er blevet til at tage og føle på. Det er et faktum, at en hjemmeside er altafgørende for ekstern kommunikation, og vi har derfor også i forlængelse af Aarhus Universitets nye designlinje for bl.a. hjemmesider brugt en del kræfter på www.teo.au.dk.

Rettet mod kommende studerende har vi fx gennemgået siderne om vores studier og søgt at målrette dem både i forhold til læserne og i forhold til det medium, de optræder i. Den tekst, der fungerer godt i vores skriftlige foldere, er ikke nødvendigvis lige så god på nettet. Et sjovt nyt initiativ har også været at oprette studenterblogs, hvor der kommunikeres direkte mellem studerede om stort og småt – fra latinske tekster til kaffen i kantine.

Seneste skud på stammen er produktionen af tre små webfilm. De er på et par minutter hver med overskrifterne *Studieliv*, *Fag og engagement* og *Karrierer*. I filmene er der konsekvent brugt en fortællevinkel,

Carsten Riis er dekan ved Det Teologiske Fakultet.

hvor studerende fortæller. I stedet for så at sige at sætte lidt billeder på en af vores brochurer om uddannelserne har vi valgt at lade ord, billeder og fortællervinkel være båret af vores brugere: studerende og tidligere studerende. Jeg synes, at resultatet er blevet rigtig spændende. Det er klart, at film af den type også er ganske tidsbundne, så det er en selvfølge, at der jævnligt skal produceres nye. De kan nok holde i to til tre år.

Nu er det efterhånden børnelærdom, at nettet er så stort og omfattende, at man ikke kan regne med at blive set 'derude' uden at gøre noget særligt for at henlede opmærksomheden på sig selv. Det har vi forsøgt gennem en mere traditionel tilgang med regelmæssige annoncekampagner i *Højskolebladet*, *Religion* og *Præsteforeningens Blad*. Men vi benytter også nye platforme som *Facebook* og *YouTube*, hvor filmene selvfølgelig også ligger. På *Kristeligt Dagblads* netsted har webfilmene også i lange periode været stærkt eksponerede – og det viser sig, at de er blevet set af virkelig mange mennesker. Det er vi meget glade for.

Et andet felt, hvor vi har brugt kræfter på at opbygge eller forstærke relationerne med verden uden for vore mure på Tåsingsgade, er i forhold til skoler, gymnasier og højskoler. Der eksisterer nu et fast koncept under overskriften *Besøg TEO*, men det er også muligt lave aftaler, hvor vi tager ud.

Endelig ved vi fra mange års erfaring, at der er stor efterspørgsel efter vores forskeres viden til fx foredrag eller sognearrangementer. Det understøtter vi med portalen *Find en forsker*; og den følges op af en egentlig foredragsportal – begge dele er selvfølgelig søgbare via Google.

Tidligere tiders – ofte fortegnede – billede af universiteter som støvede og verdensfjerne institutioner er for længst historie. Hvis nogen skulle være i tvivl, så må et besøg på vores hjemmeside fjerne den sidste rest heraf. Den viser liv og vilje til synlighed og samarbejde – tænk blot på den guldgrube af informationer, der nu er stillet til rådighed via web-årbogen *Religion i Danmark 2009*, hvor tal og analyser dækker hele det religiøse landskab i Danmark. Det vigtige emne har vi i en årrække manglet ordentlige data om.

Pengene

Samtidig med at universiteterne får større bevillinger – især gennem det såkaldte globaliseringsforlig mellem en række af Folketingets partier – kommer der også mere fokus på, hvordan de fordeles, og hvordan vi bruger dem. Et af de mest omdiskuterede forhold har været fordelingen mellem basisbevillinger og de konkurrenceudsatte penge i fx forskningsrådene. Desuden har mange været optaget af størrelsen på det mindste uddannelsestaxameter, som vi også får på Det Teologiske Fakultet, og som er betydeligt lavere, end hvad fx en række mellem lange erhvervsuddannelser får.

For at få set nærmere herpå aftalte forligskredsen bag globaliseringsforliget sidste år at få analyseret disse forhold, og Finansministeriet besluttede sammen med Videnskabsministeriet at lade analysefirmaet McKinsey og Co. stå for arbejdet. Det kom der ikke noget godt ud af.

McKinsey har lige inden sommeren afleveret en rodet rapport,

hvor det ganske vist bliver bekræftet – hvad vi godt vidste – at danske universitetsuddannelser er underfinansierede, men samtidig udviser rapporten en temmelig begrænset forståelse af, hvad et universitet er for en størrelse. Det får især konsulenterne til at gå helt fejl i byen, når det gælder opgørelse af universiteternes administration.

På Det Teologiske Fakultet kan vi dokumentere, at vi har en temmelig lille administration i forhold til de opgaver, den skal løse. Ganske vist bliver vi pålagt mangt og meget i administrativ retning af ikke mindst Videnskabsministeriet, og fx udarbejdelse af ansøgninger til de mange råd og fonde, der uddeler forskningsmidler i Danmark og EU, tager tid. Stadigvæk er vi i den mest effektive ende, når det gælder forholdet mellem videnskabeligt og administrativt personale.

McKinsey-rapporten vil kunne bruges og misbruges til meget. Nu må vi blot opfordre til, at politikerne til efterårets forhandlinger om fordeling af nye penge til universiteterne vil holde tungen lige i munden. De skal fastholde fokus på de to afgørende ting for fremragende forskning og uddannelse: Ordentlige taxametre og en væsentlig sikring af den frie forskning gennem basisbevillinger, der kan sikre langsigtede prioriteringer og målsætninger. Forskerne på Det Teologiske Fakultet udviser en imponerende evne til at skaffe eksterne bevillinger, men uden en ordentlig basis går det ikke.

Er her godt at være?

Sidste år satte vi gennem en stor undersøgelse fokus på *studiemiljøet*. Svarene kunne vi være godt tilfredse med. Vi har fortsat arbejdet med at prøve at gøre det endnu bedre. I et stykke tid har mindre undervisningslokaler til små hold eller i forbindelse med tutorundervisning været en mangelvare. Fra dette studieår står to helt nyindrettede lokaler klar. De kan rumme godt 15 studerende hver og vil helt sikkert efterkomme et behov.

Samtidig har vi også øje på torvet foran indgangen til biblioteket. Det er ikke specielt velfungerende og ærlig talt heller ikke særligt indbydende, når man møder tidligt om morgenen. Her må kunne gøres noget, så vi får tænkt de fælles opholdsarealer foran bibliotekets indgang samlet igennem.

Fra studiemiljøundersøgelsen ved vi også, at det er nogle få, men helt afgørende ting, der betyder noget for trivslen på et studium. Vi skal være klare i vore forventninger til studerende, man skal opleve gode medstuderende og kammerater, studierne skal være veltilrettelagte, og man skal opleve lærernes faglighed og nærvær. Slet ikke urimelige forventninger. Vi anstrenger os også, hvilket er blevet bekræftet af den nyoprettede danske akkrediteringsinstitution, der har haft vore uddannelser i religionsvidenskab under luppen.

Akkrediteringsinstitutionen er et fagligt uafhængigt organ, der ved bl.a. brug af udenlandske bedømmere skal sikre og dokumentere kvalitet og relevans af videregående uddannelser i Danmark. Vi fik som den eneste danske udbyder af uddannelser inden for religionsvidenskab den maksimale akkreditering. Det var et godt resultat.

Hvis vi skal kunne realisere alle vores mål og ambitioner, skal vi også være en god arbejdsplads. Det skal være attraktivt at arbejde på Det Teologiske Fakultet. Den mere enkle side af det emne er det *fysiske arbejdsmiljø*. Vi har derfor afviklet en spørgeskemaundersøgelse, hvor emner som støj, kontorudstyr, træk, lys, varme og ulykkesfare var på dagsordenen. Ret enkelt og hurtigt kunne vi rette op i de ganske få tilfælde, hvor en medarbejder havde noget at udsætte på vores fysiske forhold.

Undersøgelsen af det fysiske arbejdsmiljø viste tydeligt, at det er lykkedes rigtig godt at ombygge det tidligere ortopædiske hospital til vores brug med forskning og undervisning i teologi, religionsvidenskab samt arabisk- og islamstudier. Vi har gode, lyse og velholdte lokaler, og dermed er en af de vigtige forudsætninger på plads for, at man befinder sig godt på sit arbejde ved fakultetet.

I foråret 2009 var turen så kommet til det *psykiske arbejdsmiljø*. På Aarhus Universitet valgte vi at benytte et til dels selvudviklet koncept, der går betydeligt længere end de standardskemaer, der findes inden for undersøgelser af den art. Det betyder også, at vi gerne skulle kunne komme længere ned i substansen vedrørende de faktorer, der afgør, om man som ansat oplever tilfredshed, trivsel og arbejdsglæde.

Undersøgelsen af det psykiske arbejdsmiljø er baseret på absolut anonymitet. Ingen kan identificeres på baggrund af det elektroniske svarskema, dog med undtagelse af ledere, hvor holdningen til den

enkelte leder kan aflæses, men ikke hvad lederen selv har angivet i sine svar.

En sjælden høj besvarelsesprocent på hele 89 var det første positive resultat. Det betyder en del for det videre arbejde med undersøgelsens resultater, at man kan regne med, at den er repræsentativ. Det generelle billede af det psykiske arbejdsmiljø på Det Teologiske Fakultet er overordentligt positivt, som det hedder i den samlede rapport (se www.arbejdsmiljo.au.dk). Der er en meget høj grad af interesse og engagement, og man oplever imødekommende kolleger og gode samarbejdsrelationer. Det står også klart, at der arbejdes meget og med stor flid, vel at mærke for langt de fleste kombineret med tilfredshed med denne tingenes tilstand. Heldigvis er vi også stort set forskånet for fx diskrimination og chikane, som desværre på mange arbejdspladser i Danmark udgør et problem.

Undersøgelsen af det psykiske arbejdsmiljø giver dog ikke anledning til at hvile på laurbærrene. En mindre gruppe af medarbejdere blandt det videnskabelige personale – men ikke blandt det administrative – giver med deres svar anledning til, at vi i efteråret 2009 fokuserer på nogle indsatsområder. Det drejer sig specielt om emner som arbejdssituation og arbejdstilrettelæggelse samt inddragelse i ledelsens beslutninger, mens andre emner som mobning (vi ligger under landsgennemsnittet, men vil helst være helt fri for fænomenet), konfliktløsning og anerkendelse har relevans for alle medarbejdergrupper på fakultetet.

Alt sammen er det emner, hvor der er brug for lange og seje træk. Lette og fiksede løsninger findes ikke inden for dette gebet, og nogle af problemerne ligger måske også i kontakten mellem studerende og medarbejdere. Desværre kan materialet ikke sige noget herom.

Vi ved nu, at Det Teologiske Fakultet er et godt sted at arbejde. Det er også en krævende arbejdsplads, for vi befinder os i en både resultatorienteret og ambitiøs sammenhæng. Jeg synes, at det også gør

hverdagen spændende, men der hvor problemer opstår, skal vi heller ikke vige tilbage fra at konfrontere dem. Nu kan vi fortsætte arbejdet med at skabe en attraktiv arbejdsplads med afsæt i undersøgelsen af det psykiske arbejdsmiljø.

Universitetsloven og friheden

Universiteterne har været genstand for iøjnefaldende forandringer gennem de sidste år. Først fik vi i 2003 en ny ledelsesstruktur med ansatte ledere samtidig med, at vi blev selvejende institutioner. I 2007 smeltede 12 universiteter og 13 sektorforskningsinstitutioner sammen til 8 universiteter og 4 forskningsinstitutioner. Denne fusion blev på Aarhus Universitet særdeles omfattende.

Målet med reformerne på universitetsområdet har ifølge Videnskabsministeriet været at give os bedre forudsætninger og muligheder for at gennemføre strategiske prioriteringer af den samlede uddannelses-, forsknings- og formidlingsindsats – alt sammen for at imødekomme samfundets behov.

Folketinget besluttede i 2006, at der i år gennemføres en evaluering af, om målene med universitetsfusionerne opfyldes, ligesom evalueringen skal inddrage ansattes og studerendes medbestemmelse, den frie akademiske debat, forskningsfriheden og universiteternes frihedsgrader. Under emnet frihedsgrader tænkes på en belysning af ministeriets regelstyring af universiteterne samt de økonomiske styringsinstrumenter, vi er underlagt.

Til brug for evalueringen er det videnskabelige personale på Det Teologiske Fakultet også blevet hørt. Her viste sig snart en udbredt enighed om, at man følte sig godt repræsenteret af de synspunkter, som var fremlagt i en hvidbog forfattet af Videnskabernes Selskabs Forskningspolitiske Udvalg under titlen *Kvalitet og styring i fremtidens universiteter: Ejerskab, ledelseskultur og de faktiske følger af universitetsloven* (2009).

I hvidbogen argumenteres for, at universitetsloven fra 2003 har haft alvorlige og skadelige følger, som nu bør rettes op. Skaderne opstår ifølge forfatterne som følge af et ”voksende felt af topstyrede leder-igangsatte initiativer og kontrolmekanismer, der fra det politiske

niveau siver ned gennem universitetets hierarkier ... (s. 5). Stadig ifølge forfatterne afstedkommer styringen og kontrollen, at forskernes helt afgørende engagement sygner hen, og den enestående iværksætterkultur blandt forskere vil lide skade med konsekvenser for hele universitetets idé.

Aarhus Universitets bidrag til evalueringen er et digert dokument på næsten hundrede sider (se <http://www.au.dk/da/uni/universitets-evaluering2009/endeligrapport>). Da fusionen på Aarhus Universitet har været omfattende, fylder emner med forbindelse hertil forholdsvis meget i dokumentet. De sidste kapitler rummer eksempler på kritiske røster fra en medarbejderblog, der blev oprettet til at give input til dokumentet, og især det sidste kapitel om frihedsgrader rummer udførlig kritik af den detailstyring og kontrol, som Videnskabsministeriet udsætter universiteterne for i disse år. Der er ganske simpelt ikke sammenhæng mellem lovens ord om selvejende institutioner med egne bestyrelser og den syndflod af regler, bekendtgørelser og styringsmekanismer, vi lever under til daglig.

Blandt de emner, der er til debat i forbindelse med evalueringen af universitetsområdet, har fusionerne kun i mindre grad præget udviklingen på Det Teologiske Fakultet. Vi havde allerede inden fusionen opbygget et uddannelsessamarbejde med Handelshøjskolen om arabisk og kommunikation. Det er dog samtidig også tydeligt, at der er igangsat et øget samarbejde med Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet omkring bioetik og med Danmarks Pædagogiske Universitetsskole om bl.a. religionspædagogik.

Der kan være gode grunde til at se på, om ansattes og studerendes medbestemmelse er helt på plads. Det kunne fx ske ved at se nærmere på akademisk råds arbejdsopgaver. Derimod har jeg svært ved at få øje på begrænsninger i den frie akademiske debat og forskningsfriheden blandt ansatte ved fakultetet. Tværtimod synes jeg, at livlig og fri debat dukker op med hyppige mellemrum, og vi benytter ikke den såkaldte 'instruktionsbeføjelse' til at begrænse nogens forskningsfrihed.

Hvis evalueringen derimod kunne skabe begrænsninger i det voldsomme bureaukrati, der omgiver os, så vil den være godt for noget. Her er der nemlig noget at tage fat på. Hvis politikerne tør sætte os fri

Fakta

under en ansvarlig rektors og bestyrelses tilsyn, så skal vi nok vide at leve op til ansvaret. Det gælder på Det Teologiske Fakultet og på Aarhus Universitet som helhed.

Jeg ved, at en del føler sig pressede af de mange opgaver, der i dag påhviler en universitetsansat. Med et frihedsbrev i hænderne vil vi kunne lægge vores egen kurs til gavn for samfund og arbejdsmarked. Vi vil kunne samle kræfterne om det vigtigste, nemlig forskning, der flytter grænser, uddannelser, der står respekt om, og formidling, der bruges og gør gavn.

Artiklen er illustreret med detaljer fra Søauditorierne på Aarhus Universitet, der ovenfor er set fra universitetsparken. Bygningen blev opført i 2001 og rummer en række auditorier, hvoraf det største har plads til 450 personer. Samme år, som bygningen stod færdig, udførte Per Kirkeby det imponerende loftsmaleri, der ses på de øvrige billeder. Midlerne til udsmykningen er doneret af Ny Carlsbergfondet og Romerfondet.